

תולדות¹ and אבות It has

דאית ביה אבות ותולדות –

OVERVIEW

The גמרא states that the term כלל גדול is used, only when we are discussing such הלכות in which there are both אבות and תולדות, therefore we can consider it a כלל גדול, by מעשר however there are no תולדות and אבות, therefore we do not use the term כלל גדול. Our תוספות resolves several issues that seem to contradict this answer.

anticipates a difficulty: תוספות

ואפילו לרבא דאמר במועד קטן (דף ב,ב) גבי שביעית אבות אסר רחמנא -

And even according to רבא, who states in מועד קטן that concerning the laws of שביעית, the Torah prohibits only the אבות, however –

תולדות לא אסר רחמנא –

The Torah did not prohibit the תולדות, so how does the גמרא state that by (שבת and) תולדות the laws include both אבות and תולדות.

replies: תוספות

מכל מקום מדרבנן מיהא אית ביה אבות ותולדות –

Nevertheless at least מדרבנן there is a prohibition both against אבות and תולדות; therefore we can use the term כלל גדול, as opposed to מעשר, where seemingly there are no תולדות (which are מחוייב in מעשר) even מדרבנן.

Now that we say that even something which is אסור only מדרבנן is consider a תולדה, therefore תוספות asks: How can you say that by מעשר there are no תולדות and אבות

ואם תאמר במעשר איכא נמי אבות ותולדות –

And if you will say, by מעשר there are also תולדות and אבות -

דמדאורייתא דגן תירוש ויצהר ומדרבנן כל מילי –

for according to Torah law, only grain, (olive) oil, and (grape) wine, are required to be tithed, and by Rabbinic decree all types of produce require tithing, so seemingly there is no difference between שביעית and מעשר, because they both have תולדות (only) מדרבנן.²

responds: תוספות

¹ See שביעית (and שבת) by אבות ותולדות רש"י ד"ה אית ביה אבות for an explanation as to what are the

² See 'Thinking it over'.

ויש לומר דלא שייך להזכיר אבות ותולדות במילי דלית ביה איסור מלאכות –

And one may say, that it is not appropriate to mention the terms of אבות concerning issues where there are no prohibitions of work³, as in מעשר, where the purported תולדות are different types of produce which are not related to the produce that requires tithing מדאורייתא, as opposed to שבת and שביעית, where the תולדות are derivatives of the אבות, that they perform a task similar to that of the אבות מלאכות.

asks: If the criterion for stating גדול, is that there are אבות ותולדות, then –

ואם תאמר ובכלל אחר דשבת ושביעית ליתני נמי כלל גדול מהאי טעמא⁴ –

And if you will say, regarding the other כלל of שבת and שביעית, where the משנה states "ועוד כלל אחר אמרו", **let it state there as well כלל גדול, for this very same reason,** that we are discussing a כלל which has אבות ותולדות. What difference is there between the first כלל, and the one following it?

answers:

ויש לומר דלא צריך למיתני דאכלל גדול קמא קאי –

And one may say, that it is not necessary to repeat the term כלל גדול for when the משנה states for a second time כלל, **it is referring to the first כלל גדול** that was stated originally

והכי קאמר עוד כלל גדול אחר אמרו –

And this is how we should read the second כלל: "they said another כלל גדול", i.e. that when the משנה states אמרו, it is as if it said; "and they said another גדול again⁵".

³ The תוס' have a difficulty with this statement, for we find אבות ותולדות by נזיקין ונגעים even though they are not איסור מלאכות. It also seems difficult to understand the reasoning of תוס', that only by איסור מלאכות is it fit to say אבות ותולדות. The interpretation suggested here, is that concerning these three matters, מעשר, שבת, שביעית, it is not appropriate to use the terms אבות ותולדות, since it is not dealing with אבות, as we can categorize the various תולדות of מעשר to their respective אבות, because by מעשר it is just one general גזירת חז"ל that all produce (generally) are במעשר, as opposed to שבת ושביעית where we relegate specific תולדות to specific אבות. See מהרש"א הארוך, ועוד מפרשים. However לשון הזהב, מהרש"א הארוך, ועוד מפרשים.

⁴ It is apparent that תוספות maintains that when ר' יוסי בר אבין answered (even though the משנה does not state אלא, nevertheless) he negated the initial answer of אחר כלל (and there is only one requirement to state כלל גדול; namely אבות ותולדות, but not two requirements {דקבעי למיתני כלל אחר and אבות ותולדות}).

⁵ The מהר"ם explains that the reason why in שביעית, we do find that he says כלל גדול again after he said כלל גדול a previous time (see תוס' ד"ה וגבי); for when does תוספות say that it is not necessary to repeat the term כלל גדול, when the second כלל closely follows the first כלל, however in שביעית when he repeated the term כלל גדול, that was in a different פרק. See מהרש"א for another explanation.

SUMMARY

- a. By שביעית the איסור concerning מלאכות is מן התורה and the איסור for מדרבנן is תולדות.
- b. It is inappropriate to consider the פירות that are מחויב במעשר מדרבנן as being תולדות of those פירות that are מחויב במעשר מדאורייתא.
- c. The term "ועוד אמרו כלל אחר" is a continuation of the original כלל גדול that was stated, and therefore it too is a כלל גדול.

THINKING IT OVER

How else could we answer second question⁶ (concerning מעשר)?⁷

⁶ See footnote # 2.

⁷ See חת"ס.